

Ксенія ШАПКА
(м. Київ)

Учениця 11-Б класу загальноосвітньої школи I-III ступенів художньо-естетичного циклу № 302 м. Києво. Золюблена в художнє слово 17-річно авторко двох повістей. Працює над власним романом. Друкується вперше.

ЗАХІД. ХРОНІКИ МОЄЇ ТРИВОГИ

Мені снився сон. Дивний і важкий. Багато солдатів стріляли один в одного на якійсь горі. А потім мене наче щось виштовхало звідти. І перше, що я побачила, коли розплющила очі, – це темна постать на порозі. Через мить я зрозуміла, що то мама. Та вона вже встигла вийти.

– Доброго ранку!

Вона знову прочинила двері й заглянула до кімнати.

– Не спиш?

– Прокинулася за секунду до того, як ти ввійшла, – сказала я, позіхаючи. – Котра зараз година?

– Шоста.

Мама підійшла. Сіла на край ліжка й погладила моє волосся.

– Спи, маленька, спи...

Її голос видавався спустошеним.

– Я все одно вже не засну. Скоро збиратися до школи.

– Ніхто сьогодні нікуди не піде.

Я стривожилась.

– Щось трапилося?

Мама поглянула кудись у вікно, де горіли вуличні ліхтарі.

Минуло кілька дуже довгих секунд, перш ніж вона відповіла:

– Нам оголосили війну...

Я навряд чи забуду колись це відчуття. Наче сон і реальність переплелися. Туманний сон – і жорстке падіння на землю. Усього від кількох слів.

Колись у дитинстві я говорила: «Мене навіть бомбами не розбудиш». Це виявилось правдою. Поки я спала, увесь Київ прокинувся від вибухів. Півтемна ранкова вулиця запалала світлом з усіх вікон. Бомбили Бориспільський аеропорт поряд із Києвом.

Я не переживала раніше нічого подібного. Здається, було страшно. Та страх змішався з розгубленістю, адже я ніколи не знала війни.

Коли ми з мамою бігли до магазину, у повітрі було повно нового запаху. Запаху тривоги й небезпеки.

Величезні черги, напівпорожні полиці. Ми хапали все, що бачили. І йшли додому, навантажені продуктами.

Увесь час я роззиралася навколо. Думала, щось небезпечно може трапитися будь-якої миті.

Цілий день ми не виходили на вулицю. Збирали рюкзаки. Їжа, документи, гроші... Усе найцінніше й найважливіше. Подумати тільки... Зовсім недавно один мамин клієнт із роботи подарував нам великі рюкзаки. У нас не було ще таких великих. Не уявляю, що б ми без них робили.

Я б не була собою, якби не поклала до рюкзака кілька книг. До цього складала їх десятками у великий чемодан. Ха! Наївна!.. Думала бігти з чемоданом в укриття. Усі ці романи, старі фоліанти, наша домашня бібліотека... Мені так боляче, що я не можу врятувати її всю. То врятую хоч що-небудь. Хоч те, що в моїх силах. Хай навіть кілька книг. Найулюбленіших.

Цілісінський день ми заклеювали вікна й міжкімнатні двері клейкою стрічкою. Кажуть, це допомагає при вибуховій хвилі. Стрічка втримає скло, не дасть йому розлетітися.

Сподіваюся, це справді так.

Коли сонце сіло за обрій, я відчула, що тривога посилюється. Здавалося, що останні промені сховаються за дахами будинків й одразу стане небезпечно.

Але було тихо...

...Допоки опівночі сестра, яка жила в сусідньому будинку, не написала нам, що чути вибухи. А потім телефон розірвався сиреною.

Ми з мамою сіли в коридорі й поставили позаду себе великий матрац: на той випадок, якщо від вибухової хвилі розлетяться шибки вікон і скляних дверей.

Нарешті оголосили відбій тривоги. Ми повернулися до кімнати й вирішили заснути. Тепле відчуття заспокійливо вкутало морською літньою хвилею. М'яка ковдра... Я не могла цьому протистояти. І ледь голова торкнулася до подушки, – дозволила Морфею віднести мене в ті краї, де немає вибухів, стрілянини й війни. Тільки світ мрій. Сповнений сонця, бажань і нескінченного потоку фантазій. Принаймні доки не присняться жахи.

Прокинулася від того, що десь страшенно загриміло. Розплющила очі й відчула, як стугонить повітря.

Підскочила на ліжку й виглянула у вікно. У нічному небі стояв величезний... Ні – ВЕЛИЧЕЗНИЙ вогняний купол.

Усі думки позникали вмить. Не було навіть звичного страху. Лише відчай. Усе, зараз я загину. Це кінець...

І все, що я змогла з себе видавити, – одне-єдине слово.

– МАМ!... МАМО!

Я ще ніколи не кричала так, як зараз. Нелюдським потойбічним криком.

– Що таке?! Що трапилось?! – мама піднялась і подивилась у вікно.

Купол зник, наче й не було.

– Заспокойся, донечко. Усе добре. Усе добре.

Мені не вірилося, що ми живі. Я думала, нашу вулицю почали бомбити. Думала, що зараз ракета потрапить у наш будинок. Та ні... Вона потрапила в сусідній, через дорогу, за кількасот метрів від нас.

Я зістрибнула з ліжка й почала вдягати куртку.

– Мамо, чого ти сидиш? Біжимо!

Та мама була спокійна. Просто сиділа й читала новини.

Наша ППО збила ракету. І її шматок упав на сусідню багатоповерхівку.

Я повернулася під ковдру й узялася записувати. Хотілося, сховавши біль, занотувати свої відчуття. У ролі мого головного героя в книзі.

Спокійніше... Ось тільки біль нікуди не піде. Дуже-дуже довго. Я знаю це.

Мама часто каже, що я надто багато часу витрачаю на свою книгу:

– Живи реальним життям урешті-решт! Реальність – це не книги!

Я знаю. І я живу. Та без книг не можу. Книги – то моє життя. Фантазія, написання історій, мої герої. Життя, які я тримаю в руках. Долі моїх персонажів. А що мені може дати реальність? Я бачила в ній не так багато хорошого.

– Спустися нарешті на землю!

Ну ось... Я спустилася, мамо. Разом із ракетою. Яка вибила мене з колії посвядження – рівномірного, спокійного, як річкове плесо в тихий день.

Спустилася. Разом із болем від утрати. Разом із ракетою, яка забрала життя моєї подруги, залишивши в серці лише німу пустку.

Настав ранок. Сонце освітило майже безлюдну вулицю. Тільки тротуаром ішли кілька осіб.

Ми знову читали новини. Одна страшніша за іншу.

За кілька днів ми вирішили виїжджати...

Усе було як у тумані. Я обійняла сестру на прощання й сіла в таксі з невеликою сумкою та рюкзаком. Сідила в авто і з тривогою дивилася на знайомі вулиці, що проносилися повз мене.

За десять хвилин вже були на вокзалі. Я ніколи не бачила стільки людей. Усі панічно кидались у різні боки, бажаючи потрапити в будь-який потяг, поїхати куди-завгодно, тільки подалі від столиці.

Нам довелося довго чекати на холоді, доки не оголосили, що прибув евакуаційний поїзд до Львова.

Ми бігали з однієї колії на іншу. П'ята, восьма, шоста, перша... Ох, якою ж я була «промовистою», коли довелося зняти рюкзак і повзти, зігнувшись у три погібелі, під зламаними дверима.

Але той потяг уже був переповнений людьми!.. Тож довелося повернутися. Ні чергова, ні охоронець – ніхто нічого не знає. А я... я вже не хочу нікуди їхати. Я хочу додому. У рідні стіни, до

своїх книг. Туди, де хоч і перебуваю під бомбами, але почуваюся у відносній безпеці. Де мій рідний дім. Моє рідне місто.

Оголошують потяги, але вони нам не підходять. Гребінка, Волноваха...

Ми вже збиралися йти додому, коли прибув ще один потяг. Коридором вокзалу йшов цілий наряд поліції. Вони стали на виході на перон і почали заспокоювати людей. Сказали, що поїдуть лише жінки й діти. Разом із мамою та майбутньою свекрухою сестри Іриною ми були поміж тих, хто стояв біля виходу. І поки поліцейські кричали щось, один із них, дивлячись у натовп, поклав руку мені на плече. І я відчула, як повертаються сили. Неначе друге дихання з'являється.

«Господи, прошу. Урятуй мою сім'ю...»

Ми піднялися без жодної тисняви й паніки і стали в чергу. Тримаячись за руки, чекали на потяг, який уже підходив до платформи вокзалу.

Коли я побачила, скільки людей там уже було, серце немовби впало. Виявляється, він ішов із Харкова. І там уже були зайняті всі місця.

Ми не знали, які двері відчиняться. О диво, вони відчинилися прямо перед нами! Звідти зразу ж почали виходити чоловіки. І ось ми заходимо. Мама, Ірина... Дивлюся – а сходи десь далеко вниз. І я стрибнула.

Схопилася за поручень лівою рукою, у правій – валіза. І тут відчула поштовх. Якийсь чоловік ненавмисне штовхнув мене, і я вже тримаюсь однією рукою й вишу над прірвою.

На мить свідомість затьмарилася.

А коли вернулася тям, Ірина вже з силою втягнула мене у вагон.

Тепер сиджу на валізі в душному потязі. Щоправда, увімкнули кондиціонер, то стало легше. Плачуть діти. У мене розколюється голова, болить у спині. Але то все дрібниці. Ми в потязі. Ми тут. Мені знадобилася десь ціла година, щоб повірити, що тепер ми в безпеці. Поки що не в цілковитій. Але будемо. Дуже скоро.

Наш «Інтерсіті» чомусь їде дуже повільно. Усюди зупиняється. Цілу годину якісь чоловіки тримали двері, не даючи зрушити з

місця, не слухаючи наших криків і чиїхось обіцянок, що незабаром приїде ще один поїзд. Що в нас діти сидять на підлозі.

Передають, що пізньої ночі, коли ми прибудемо до Львова, там триватиме комендантська година. Доведеться ночувати на вокзалі.

А тут усю ніч бомбардували Бровари, район біля Києва. Люди не можуть перебратися через міст. У магазинах величезні черги. Бракує їжі та води, ніхто не може завезти їх до столиці...

Тепер я прислухаюся, чи немає вибухів. Здається, тихо.

Зі мною кілька книг, які я таємно заховала в рюкзак, сумку й навіть валізу. Поруч у сумці лежить книга з психології та новий роман Стівена Кінга. І тепер я сиджу й гадаю. Сподіваюся, що ми зможемо колись повернутися додому.

– Гей! Чому ніхто досі не передав дитині морозиво?

– Чоловіче, може, вам ще коктейль «Секс на пляжі» передати?

Усі у вагоні підхоплюють сміх. Може, ще не все втрачено?..

Дісталися до Львова о першій ночі. Із важкими валізами й рюкзаками вийшли на мороз. Утомлені до краю, ми були щасливі, коли біля вокзалу побачили волонтерів, які роздавали їжу й чай. Пили його з насолодою, розтягуючи мить. А з неба тихо сипав сніг. Так тихо, наче був лише картинкою. Але ні, він справжній!

Ми ходили вокзалом, сподіваючись знайти місце, де можна дочекатися ранку. Тисячі біженців сиділи й лежали на підлозі. Дітям підстеляли курточки, подушками їм слугували м'які іграшки, які вони встигли прихопити з дому. Через кілька годин я зрозуміла, що ледь тримаюся на ногах. Очі злипаються. І десь близько п'ятої ранку таки знайшлося вільне місце, де ми змогли поставити чемодани й відпочити трохи на них...

Ми чекали, сидячи на підвіконні, потяг на Коломию. Але його не було.

І ось я почула цей звук. Уперше в житті не з телефонного месенджера, а справжній. По всьому Львову гуділа сирена.

Я підхопилася, мов ошпарена. Ми зібралися за мить і вийшли на вулицю. За кілька метрів було бомбосховище. Та, здавалось, ніхто не поспішав у нього ховатися. Купками люди стояли, розмовляли, сміялися. Так, наче дзвеніла не сирена, а дзвінок на урок.

Урок... Коли я повернуся до школи?..

Нарешті приїхав волонтер. Він прямував до Коломиї і згодився взяти нас із собою.

Пам'ятаю, як мріяла в дитинстві про таку подорож. Замість школи – восени чи навесні – їхати ось так у легковому авто далеко в невідомість. Через чарівні поля й пагорби за обрій... Але не в такій ситуації.

Були й засніжені пагорби, і гірські дороги, і прекрасне небо, і видноколо. А коли я заплющувала очі, то бачила рідний дім. Подумки блукала знайомими вуличками. Відкривала шафу й роздивлялася свої книги. Ось історія Риму. Ось цикл фентезі, а там – роман про кохання. А трохи далі книга про те, як бути щасливим...

Що тепер для щастя треба? Рідний дім, життя спокійне, та й усе...

Серцем я блукаю сосновим парком, у якому зараз, напевно, нікого немає. Запах дерев, шелест віт, трава під ногами... Блукаю вулицями... Дивлюся на Дніпро... Іду в метро... Гуляю Хрещатиком, де тепер не працюють фонтани... І мости на Подолі не світяться вночі, щоб не побачила ворожа авіація...

Сплю, тримаючи в руках рюкзак. Усе, що в мене зараз є на згадку про дім, до якого я повернуся, може, через місяць або через два. А може... і через більше часу.

Немає сирен. Немає нічого. Тільки гуркіт мотору й шум коліс. Здається, давно я не відчувала такого спокою. Уже дуже-дуже давно.

Кілька разів нас зупиняли на блокпостах військові. Допитувались у волонтера, куди нас везе. Питались, навіщо ми їдемо до Коломиї. Навіть багажник перевірили... Кінець кінцем ми понесли в далечінь, залишивши за спиною занадто підозрілих солдат.

Дісталися до міста аж під ніч. Усюди вже були вимкнені ліхтарі. У світлі фар ми побачили двох людей. То нас чекали сестра Ірини Рая та її чоловік Володимир.

Ми майже не спали дві доби. І вже збиралися йти лягати, коли завищала сирена.

Спустилися в підвал. Холодний, сирий, але міцний. Тут було і світло, і багато їжі. І навіть ліжка.

Дідусь Володя відразу ввімкнув радіо. Голос із динаміка закликав:

– Увага, громадяни! Повітряна тривога! Повітряна тривога! Повітряна тривога! Вимкніть світло, газ, погасіть вогонь у печах.

Міккі – маленький йоркширський тер'єр – бігав по підвалу й злякано скавулів. Бідолашна крихітка...

– Міккі! Ну що з тобою? Іди до мене, – підзвала його Рая.

І він послухався. А очі такі великі від страху, такі нещасні! Здається, він плаче.

Минуло кілька днів. Вони летять швидко. Ми з мамою ходимо до Народного дому Коломиї, плетемо там захисні сітки. В одній кімнаті вже сформувалася ціла група знайомих, тому ходимо до них: там завжди не вистачає людей.

Я переплітаю мокрі й холодні смужки тканини. Розрізаю ножицями їх навпіл. Не вистачає зеленого кольору. У горлі шкребе від вологого повітря підвалу.

Хотіли сходити в Музей писанки, та він був закритий. Шкода. Став би хоч якоюсь розрадою.

Час плине, немов на хвилях. Читаю новини замість книжок. Щодень – Народний дім, церква – велика, красива, у якій ідуть служби. Щоночі – сирени й підвал. Пронизливий холод, тривога і страх.

Серце розривається між сном і реальністю. Але все повинно бути добре! Так я думаю, дивлячись на своїх рідних, згадуючи тих, хто залишився в Києві... Господи. Збережи нас усіх. Прошу...

Знову обійми. Прощання. Запах автомобіля, гуде мотор. Дідусь нас везе на вокзал. Далі нова подорож. До Польщі.

Пригадую, як випила пігулку від захитування, коли ми виїхали з Коломиї. Автобус мчав повз поля, повз міста, а небо затягнули сірі хмари, пахло дощем. Скрізь кілометрові черги машин, і нас перевіряли на блокпостах. В автобусі – тільки жінки й діти.

Невдовзі я заснула. Не було снів і навіть думок. Тільки тиша й темрява.

Що, як буде тривога?.. Що, як нас обстріляють?..

Коли прокинулася, уже вечоріло. Та до кордону ще далеко. І велика черга автобусів. Ми рухаємося повільно. Години летять, а ми стоїмо майже на тому ж місці. Тільки коли почало світати і в небі з'явилися перші сонячні промені, нарешті діждалися своєї черги. Прикордонниця перевірила наші паспорти.

Мені не вірилося, що все відбувається насправді.

Ми в'їхали до Польщі десь о сьомій чи навіть восьмій годині. Проминувши невелике місто, знову понеслися через ліси, луки, на яких ще лежав сніг... Яка тиша! Тут не буде вибухів. Не буде пострілів.

Невідомість – це все, що чекає на нас зараз. І коли зійде сонце, і коли знову сяде. Коли в небі зійде місяць, а потім зійде знову і знову, а ми будемо їхати вперед... Коли все попереду закрито туманом... Та я дивлюся ночами на місяць і розумію: якщо хтось на іншому кінці світу підніме голову й теж подивиться на нього, то ми наче будемо разом. І наш дім завжди буде в нашому серці.

Адже для всієї землі світить лише один місяць, об'єднуючи тисячі сердець. І допоки не згасне остання зірка, ми ніколи не будемо самотні.

